

спеціально калічили дітей для профе- сійних старців.

— Командирка для навчання тибетської мови. Казанська духовна академія по- слала свого доцента, іеромонаха Амфі- лохія, в Монголію на рік (од 15 ав- густа 1912 року до 15 августа 1913 року). Мета командирки—навчання тибетської мови од тибетських лам. Знання цієї мови, яку тепер уведено в програму наук місіонерського од- ділу казанської духовної академії, дуже потрібне для досліджування ла- манізму.

— Місіонерські курси за Уралом. Про- тоієреви Восторгову доручено одкри- ти місіонерські курси в Ташкенті, Омську і Хабаровську. Курси будуть одкриті на вразок московських.

— Всеросійський з'їзд міщан. 19 априля в помешканні московської міщанської управи відбулася нарада міщанських старост московської губернії, на якій обговорювали питання про те, щоб з'організувати бюро по скликанню всеросійського з'їзду представників міщанських громад.

Маленький фельетон, ЛЕКЦІЯ.

(Зовсім не з чеховського „Ведмеда“).

— Вам чого? — Лекцію хотілося б прочитати про „Женщину в її історичнім розвитку“. — Що? Кому? — Хм... сподіваюся, що у вашій Він- даві знайдеться доволі жінок, які не від тоду, щоб прослух... — Ха-ха-ха! Ну, й жаргун же з вас, як бачу, добродію Ванкові! Ви хочете виваждати жінок читати лекцію? Ха-ха-ха! — Не знаю, чого тут сміятись... — Ви не знаєте, а я знаю, добродію, бо прапую у Віндаві вже шість років, од... і жінок виваждати знаю, як своїх п'ять пальців. Ви думаете, що хоч одна з них розмолює те, про що ви їм читатимете? Та швидче ви зустрінете рогату кішку або білого вальдшнепа, ніж таку жінку у Вінда- ві, яка б арозуміла вас. — Чудно... Невже же у Віндаві... — Нема нічого чудого... Та що там довго балакати! Хочете, зараз пока- жу вам один такий екземпляр!... Е... е... піпочко, а вибди лишень сюди на хвилиночку. — Чого тобі? — Ось добродію журналіст хоче прочитати вам лекцію про жінок. — Журналіст?.. Ах, всі журналісти більше критикани. Знаю, що він чи- татиме!.. — Ні, чому ж?.. Дарма ви, паві, тур- буетесь... Навпаки... — Знаю, знаю, не говоріть. Оя у моєї куми пропала кішка колись, дай на всю Росію розскрипували. І не піде ніхто на вашу лекцію, бо кожне боїтяться, щоб він чого не заприм- итали... ну, в туалеті, в обличчі... й не розскрипували в газетях. А ти мені гляди! тільки дозволь, то... знаеш мене?.. Прошачайте, добродію. — О, чуді!.. Ха-ха-ха!.. Це ж інтелігентна, можна сказати, жінчина, жовта начальника. Що ж од інших... Не варт, повірте, не варт. Все вони кривлячки, сльотниці, брехухи по-ні- куди, логика препакудана, а що до цієї штуки (стук папкою по лобі), то, вибачте за ширість, горобець куди розумніший лютого філософа в снідні- ці. І без того сердешні чоловіки аж стогнуть, вивертаючи для них ке- шів, а це, як почує вона на лекції, що й жінка є щось, то... таке „вольне умов'я“ відміється, що хоч іа Віндаві тійкай. Киньте ваш замір, й-бо, киньте Ну, коли вам уже так засвербіло щось читати, то прочитай- те про те, яка користь одрбальства, або про затемнення сонця. Дуже ці-

каво. Ви не думайте, будь ласка, я не чорноотенець, крий Боже, й куль- туру шаную, але... такої лекції, дале- бі, не могу дозволити. А ось до-ре- ці, пан ротмістр Волков. Слухайте, пане ротмістре, ось цей добродій журна- ліст хоче в нас прочитати лекцію про історію жіночого розвитку... — Ха-ха-ха!.. жіночого розвитку? — Не знаю, чому ви... — Не знаєте? То-то бо й я, що не знаєте. Скільки вам літ? — Двадцять п'ять. — І ви хочете про жінок читати? Ха-ха-ха! Ви мене спитайте, що їм треба, чи лекція, чи щось інше. На- шом віку я бачив жінок куди більш, ніж ви горобіці! Тричі я стріляв на дуелі через них, дванадцять жі- нонок я сам кинув, дев'ять мене кину- ло, Еге... То ви б мене попрохали, й я прочитав би справжню історію, та ще й не одну. А то... Ха-ха-ха!—лю- дини двадцять п'ять років, а він бер- еться про жінок балакати!

— Ну, от бачте, навіть така досвід- чена людина, як пан ротмістр, по- встає супроти вашої лекції. Ні, не могу дозволити. Про розведення за- водських курей можна... Що? не хо- чете?.. Ну, прощайте.

Септис.

Пер д виборами.

Київ. На Київщині націоналісти будуть піддержувати на виборах в четверту Думу депутатів Сувчинсько- го і проф. Богданова (перший по бер- дичів. пов., другий по липовецько- му). З нових поки що намічено А. Савенка і голову київської земської управи М. Суковкіна, який має зем- лю в канівському повіті.

Липовець. Гурток виборців, голов- ним чином чиновники, збирають під- писи під петицією на ім'я міністра внутрішніх справ, щоб виділяти го- родських православних виборців в окрему курію на майбутніх виборах в четверту Думу.

Одеса. „Россія“ повідомляє, що одеські українці виставляють канди- датуру д-ра Лупенка, а єврейські на- ціоналісти відомого журналіста Жа- ботинського.

Херсон. Депутат від Херсонщини Н. Дудников (октябрист) не хоче ви- ставляти своєї кандидатури в четве- рту Думу. Передвиборчого руху в Хе- рсоні й досі не помітає ні серед пра- вих, ні серед поступовців. Херсон- ські думці хотять добитись вибору в 4-ту Думу такого представника від Херсона, який би обороняв інтереси Херсона, як міста, що втегуло на широкій шлях торгово-промислового розвитку.

Кременчук. Як відомо, кременчуцькі націоналісти і союзники виставляють кандидатуру Мелорадовича, тепер октябристи оповістили, що вони бу- дуть вести в Думу бавшого город- ського голову Лазюмова.

Чернігів. Чернігівські октябристи сподіваються знов провести в четве- рту Думу дев'ять своїх депутатів.

Натерінослав. Депутат Олексієнко не хоче виставляти своєї кандидату- ри в четверту Думу; на його місце має велику охоту городський голова п. Способний, який перебуває в сою- зником і націоналістом і октябристом.

Рига. Латинші-консерватори вистав- ляють кандидатуру пердупця адво- ката Крейбберга, а поступовці всіх національностей адвоката Берга, со- дедократи—Предкальна.

Вільна. Заснувані виборчий комі- тет в литовців-поступовців, який об- єднує Вільну, Ковну і Рагу. Союзни- ки і націоналісти в Вільні не пого- дились між собою і блок розпадаєть- ся. Шанси Замисловського малона- дійні, але його піддержує адміністра- ція.

Двинськ. Розпадається комітет ту- тешніх октябристів.

Білоосток. Ждуть приїзду на „гаст- роли“ Зуриликевича. Націоналісти поки що вшукують способів, як би „развяснит“ поступових кандидатів. Поступовці заснують безпартійну групу, в яку входять поляки, євреї і робітники.

Минськ. Єпископ Михайл висовує по цершій курії кандидатуру прото- ієрея Павського (союзника).

ПО УКРАЇНІ. у БИВІ.

◆ Панахида по Б. Грінченкові. Сьогодні, в другі роковини смерті Бориса Дмитровича Грінченка, в Софіївсько- му соборі в 4 г. дня одправлено буде панахиду.

◆ День „Білої квіткі“. Вчора усі гроші, зібрані 20 априля, перевезено а гор. каси у державний банк. При перевозі були проф. К. Т. Тритшель і А. А. Мікуліч.

◆ Результати лотерей. Результати розиграння лотерей Маріївської общи- ни милосердних сестер, що відбувся 22 априля. Виграш № 1—Царська ва- за—випав на лотерейний білет № 12.846; виграш № 2—злиток срібла— на № 60.855; виграш № 3—діаман- тов парюра—на № 61.570; виграш № 4—ящик столового срібла—на № 135.958 і виграш № 5—срібний ко- феяний прибор—на № 183.060. Та- бліці виграшів вийдуть в друку че- рез кілька днів і будуть продаватись у псевильних і в головних магазинах на Хрещатку.

◆ В українському клубі. Сьогодні на черговій літературній вечірці С. Єр- ремов прочитав „Пам'яті В. Д. Грін- ченка“.

С. Черкасенко—В. Грінченко—на- родний учитель. ** З історії народ- ної просвіти на Україні.

◆ В справі зловиняцтва у судовій пала- ті. Арештований в зв'язку з недавню викритими зловживаннями у київ- ській судовій палаті адвокат по уло- варним справам Д. Амханський по- скаржився наслідком за наказ про арешт. Вчора одбулось розпорядче збирання улогового департаменту палати. Скаргу д-я А. зоставлено без наслідків.

◆ З'їзд винників. В кінці априля винницька секція київського т-ва селянських господарів виоржає в Київі з'їзд винників Київщини, Во- лини й Поділля. На з'їзді буде обго- ворюватись справа про скасування вивозних премій на спирт, більшість винників тієї думки, що скасування премій погано одіб'ється на ви- ництві.

◆ Обслідування кустарних промислів. Київська губерньська земська упра- ва в травні місяці організує розсліди так званих кустарних промислів у губернії, то б то хоче зібрати відом- ості про те, по яких селах чи мі- стечках існують видатні майстри ви- робів чи з дерева, чи з шкури, гон- чарі, ткачі, шевці, крапці, ковалі, слі- сарі то що, які виробляють свої про- дукти на продаж. Для цього вже зіб- рано більше тисячі одповідей од селянських учителів, священників, ко- оперативних товариств і всяких осіб про те, де такі видатні майстри зна- ходяться. Тепер для розсліди на міс- тах закликаю вже шість чоловік, які підготовляються до роз'їзду по гу- бернії, ознайомлюючися з формами селянського майстерства з літератур- них джерел та того, що дала попередня анкета. З травня місяця вони пойдуть по селах здобувати відомості, що характеризують, у якому стані стоїть тепер містечка селянська про- дукція у губернії.

◆ Призначення. П. київський губер- ватор дозволив губ. земству прина- чити завідуючим курсами по дрібно- му кредиту і кооперації: в Умані—ді- ректора хліборобської школи Т. І. Гончарука-Віду; в Вільній-Церкві—ін- структора губ. земства І. В. Архан- гельського і в м. Смілі—інструктора П. Н. Пожарського.

◆ Адміністративна кара. Постановою п. губернатора 8 душ, арештованих 12—14 априля, приговорено до ареш- ту при поліції на 3 місяці кожного і 4-х на 1 місяць кожного.

◆ Про катастрофу з „Тітаніком“. У Київі одержано відомості, що під- євно зах. залізницями, а також сі- бірською залізницею йде багато пасажирів на Японію, бо боїться мор- ських катастроф.

◆ По відомостям міністерства, дей- рух припиниться, бо вже йде к літу і не буде криги на океані; крім того, парадні компанії друкують заспо- коюючі відомості.

◆ Драма. В Київі пробувають тепер французькі подорожні—подруж- жя Шефле і А. Мартен. Вийшли вони в Париж 23 января 1907 року в числі 20 душ, які завзялись пішки обійти кругом світа на премію па- ризького географічного інститута— 150.000 франків. Подружжя Шефле і Мартен випередили всіх своїх супро- тивників а яких тепер подорожує тільки 8 душ. Йшли ж або одмови- лись, або померли. Вони обішли астраханське побережжя Середземно- го моря, Сірію, Палестину. Балкан- ські держави, Кавказ, Персію і ча- стину Європейської Росії. В дорозі вони мали сутичку з абесинянами, підчас якої було збито Жоржа Веньє, бедуїна, в руськими селянами в Астраханщині і инш.

◆ Позавчора в гостиниці „Россія“, де стали подорожні, д. Шафле по- скаржився за щось з своєю жінкою і після сварки розпорів собі кишків- ник живі. Його перевезено в Олек- сандрівську лікарню. Лікарі споді- ваются, що він виживає. Шафле 27 років.

◆ З Київщини. Прохання міста. На останніх зборах уманської городської думи обрано двох делегатів, яких посилають в Петербург просити, щоб в Умані було збудовано вказал для нової дороги Умань-Вовнесенськ-Миколаїв.

◆ З Волині. Справа газети. „Річч“ пише, що в зв'язку з кореспонденці- ями, надрукованими в цій газеті про діяльність губернатора Мельникова, останній викликав до себе редактора житомарської копійчаної газети „Во- льняська Почта“, в якому заіпорвав кореспондента „Річч“. Губернатор, звернувшись до редактора на „ти“, погрожував виселити його негайно з губернії.

◆ З Поділля. Зловживання. „Вірж. Вільн.“ повідомляють з Жмеринки, що в тутешній городській управі викри- то великі зловживання. На протязі двох років платівцям усіляких по- датків в управі видавалися квитанції а книжко старих років, що були не витрачені, а одержані гроші не запи- сувались на прибуток. Крім того, бу- ли зловживання і в гербовому зборі:

Гербові марки не погашалися і щевази; на де які папери наклеюва- лись марки, що були вже в ходу. Заіпорені в цих зловживаннях пи- сарчуки управи Онисевич і Сіхінш протикали; Онисевича цими днями арештовано. Єсть думка, що в кра- джках брав участь де-хто й з ви- щих чиновників управи. Ведеться слідство.

◆ Нова зміна колу. Партия інже- нерів почала вилучувати шляхи для нової залізної колії, що буде йти від

Кам'яця через станцію Мамалигу в Руминю.

◆ Старі церкви. Подільське епар- хіальне історично-археологічне това- рство дозволило розбирати після бу- дівлі нових перків, стародавні пер- ки в селах: Старому Лузі, ольгоп. пов. Вруслинові, літня. пов., Копіш- ці, брацл. пов., Язівській Слобідці, вінниць. пов., Юзефівці, балтєв. пов., Іванківцях-Сатанівських, прокур. п., і Томашівці-Назшій, прокур. по- віту, а умовою переслати в музей то- варства частини іконостасів, ікон і фотографій в церкві.

◆ Учительські курси. Прв вінниць- кий учительський семінарії цим літом аземство упорядковує педагогічні курси для народних учителів.

◆ Кустарно-промислова виставка. В українській частині хотинського по- віту, сусіднього а Поділлям в м. Єдинцях має бути а 12 до 16 мая кустарно-промислова і селянсько-го- сподарська виставка.

◆ Велика пожема. В с. Янівцях, лі- тинського повіту, 13 априля вигоріла третя частина всіх будинків.

◆ З Полтавщини. Переселення. З відомостів обласної земської перевелен- ської організації видно, що в 1911 році на переселення виїхало до Сі- біру 226.062 душі, того ж року повер- нулось на старі гнізда 142.952 душі, себ-то більше половини. З цього вид- но, що нашим людям не дуже-то добре живеться на переселенні.

◆ В подільському т-ві „Баян“. 22 априля в Полтаві відбулося загальне збирання т-ва „Баян“ у помешканні міської громадської книгозбірні. З початку д. Андрієвський прочитав доклад „В. Д. Грінченка, його життя і літературна діяльність“. Докладчик, переказавши про ту лиху долю, яка опитала Грінченка у життя іще на шкільній лаві, виразно підкреслює його кипучу невтомну діяльність і велике значення в історії українсько- го руху. Потім вибрано третього чле- на Ради д. В. Андрієвського. Затвер- жено нових членів т-ва, а також ви- рвано почесним членом „Баян“ М. В. Лисенка. Далі були уже біжучі справи, про підшукування помешкан- ня, про улаштування вечірок, концер- тів і т. ин.

◆ З Катеринославщини. Одириття Дар- данелів оживило тутешні зернові рай- ки; хлібні контори одержують тепер багато заказів на усяке зерно.

◆ З Харківщини. Судова справа поліції. Цими днями в харківській судовій палаті розглядалась справа урядника Масленка і вологого старшина Ка- люги, яких судили за катування се- лян. Один селянин помер.

◆ З Херсонщини. Натуральна віспа. В Херсоні і херсонському повіті лугоє віспа. Померло вже скільки душ і єсть багато зворих.

◆ Археологія. Імператорська архео- логічна комісія пращала дозвіл ди- ректорові херсонського музею п. В. Гошкевичу на право робити цим лі- том археологічні розкопки в херсон- ському і дніпровському повітах на землях казенних і громадських. В першу чергу п. Гошкевич почне роз- копки на херсонській городській землі.

◆ З Вороніжчини. З учительського жит- тя. В селі Попівці, острожського по- віту, отруївся учитель А. Дудчен- кова, 27 років. Набралоду життя.

◆ Вороніжська губерньська зем- ська управа запрошує 80 душ учи- телів у Вороніжчину для земських шкіл. Сталося це через те, що у во- роніжській учительській семінарії не буде цього року випуску, бо вона перетворюється а трьохрічну а чоти- рьохрічну.

◆ Припинилась газета націоналістів „Лучь Правди“, що виходила з Острожожьку. Не стало грошей.

„Український стиль у мину- лому й сучасному“.

Реферат д-я М. Шумицького, що був прочитаний у помешканні Укр. Клубу, на черговій літературній вечірці, зібрав силу слухачів. Д-й М. Ш—кий, студ.-архит.,—вчився украї- ньського стилю почасті під керів- нитвом В. Г. Кричевського. Почавши а історичного огляду, референт аудивався на питання про самостійність нашої архітектури. Де-які вчені намагаються довести, що вона просто позичена, бо в ній тра- пляються прикмети рижак впливів. Такий погляд цілком безвідставний та кумедний. Нема жодного архіте- ктурного стилю, в якому не відби- лися б сторонні впливи. Це закон еволюції арх. форм. Є, звичайно, й в укр. стилі позичені риси, а проте ваш стиль істнує як самостійний, бо ваш народ, ваші старі будівники по- дербили ці сторонні впливи, надали їм риси самобутності. Найотаріші впливи, які помітні на нашому бу- дівництві—це, на думку референта—впливи Індії та Китаю. Підчас вели- кого переселення народів, коли всякі племена рушили в Азію в Європу, то вони переходили через сучасну украї- ньську територію і лишили де-які сліди та впливи, між иншим і у то- дшньому,—хоча й примітивному—у- дівництві. Розуміється, тепер не зберіглось нічого з того часу, але в архі- тектурі київського періоду ці впливи мусили так чи инакше відби- тись. З архітектурного боку рефе- рент гуртує цю гіпотезу на схожість контурів частин китайських та індуських храмів в одного боку, і на- ших церков, напр. гуцульських, з другого. Як в індуських, так і у всіх

наших храмах образують крива церков- них глав ніколи не висувались за грани- цю образуючої монограмки оснування. Як на вразок проявлення цього за- кону д-й референт показав знімки церкви Кальнянського в Ромнах і порівнявав форму її глави а форма- ми глав Новодевичого монастиря та індуського храму в Альварі.

Північними часами помічаються впливи Сірії, Візантії та західного будівництва (вразок останнього впли- ву—пам'ятники будівництва Мазепи). Спочитку укр. будівництво було дере- вяне, бо весь край був вкритий дере- вяне, та й будівники не знали ка- м'яних мурування. Це будівництво дере- вяне не стять око одозбави, ро- скішню колон та орнаментів, а проте зачаровує своєю простотою та на- вніттю творців, сімволізує своїми фор- мами поривання вгору до неба, та вראה величність башт. В нашій дерев'яній архітектурі поде-куди за- ціплені сліди поганства, напр. у буд- овні селянських хат на Полтавщині. Референт показав цікавий вразок: на коннику даху хати в Лебедячій зро- блено стилізацію постаті чоловіка— яка уявляє а себе домогого божка „тотема“ або „лідька“. В церковній українській архітектурі відбилися вся- кі впливи; було б дивно й неероді- ально підводити український стиль під якийсь певний вироблений ша- бло. Пануючим типом в укр. цер- ковній архітектурі є 3-х банна церк- ва, про істнування якої згадується ще в колядках великокопайкої доби: „церков збудує з трьома верхами, з двома оконцї“.

Так само в заставці в Ізборнику Святослава р. 1073 зарисовано трьох- банний храм; крім цього маємо ана- логічні вчачівки Егберта, єпископа Трірського, та Лясоці. Розуміється,

такі старі церкви не заціпля, проте ті церкви, які збудовано в 17 століт- ті, в епоху розвитку укр. життя, на- стільки вже закінчені та своєрідні по- своєму стилю, що початок українсь- кого дерев'яного будівництва мусить відноситись до дуже старих часів.

Улюблена форма нашої церковної ар- хітектури це—8 банни. У плані трьох- банна церква уявляє а себе три 8-бан- ника, з'єднані між собою по одній прямій лінії. Середній зруб вищий від інших двох. Башти церков ино- ді дуже високі (у м. Березні—22 саж- ні). З ходою часу число „глав“ чи „бань“ потроху збільшувалось. Розу- міється, народові, який ще не знає законів будівництва, найлегше збуду- вати невеличку 1-банну церкву,—як прим. ц. св. Миколи в Лебедні на Харківщині, р. 1651. Далі йдуть 2-х, 3-х, 4-х і т. д. аж до 9-банних вели- ких церков. Найбільш улюблений тип—трьохбанний, який зустрічається не тільки на Україні Російській, а й у Галичині, напр., церква св. Юра в Дрогобичі. Навіть у Москві, підчас так званого „Нармшиканого періоду“ помічається вплив українського будівництва (*). Типова прикмета на- шого стилю—це „опасання“, або „ба- сання“, напр., у церквах: св. Юра в Дрогобичі, Миколаївській у Вінниці та в селі Дашковичах на Поділлі (Індуські храми теж мають опасання). На опасаннях, підчас негодів, робилися хресні ходи; тут також могли по- чувати богомольці, що приходили на прощу адалека в ті вешні, небез-

(*). Напр., ц. „Рождства в Пустынях“, „Шереметівська“—на Воздвиженці, а також церкви в Філах, у Петропавлі—Гозумоцькому та инш. Українські риси їх пірамідаль- ності башт, а найважніш—розположення „п'яти бань“ 4 бані по крайніх кінцях уявляють а себе верхні бокових башт.

печні часи, коли церкви також були ахистом і обороною від ворогів пра- вославної віри й української народ- ності.

Церкви 2-х, 6-ти та 8-банні майже зовсім не заціпля. Чотирьохбанних теж небагато. Після дерев'яного будівництва розвивається кам'яне,—особливо при Мазепі,—хоча тип ма- лезпанських будівель, на жаль, не строго український, прийнятий в біль- шості випадків наближається він до типу латинських базилік, хоча і в ті часи багато церков зроблено в чисто українському стилі, напр., у Гусятинському монастирі та у Прилуках (Пре- ображенська церква). Двіниці цер- ков ставились окремо, і лиш у 19-му столітті, під впливом готки, з'єднува- лись а самими церквами.

Закінчивши огляд церков, рефе- рент перейшов до типу селянських хат. Типові пропорції тут такі: височі- ння стіни відносяться до височини даху, як 1:1¹/₂; або 1:2. Все основні прикмети селянських хат можна про- слідити і на будинках воможних людей того часу. Приклад—гетьман- ські будинки Данила Апостола та Скоропадського,—про що ми можемо судити по їх описах.

Далі референт перейшов до украї- ньських архітектурних форм, які мож- на визнати самостійними, напр., фор- ми дверних та віконних просвітів. Найстаріша форма просвітів 6-кутня, далі півциркульна та 3-центрова. За- лідом майже не користувались.

Цікаві дверні та віконні врубки; подібних їм не трапляється ні в од- ній архітектурі. Орнаментика харак- терна там, що криві лінії, хоча й в'ються вигадливо, на всі боки, але ніколи не перекокуються. Мотиви ор- наменту—місцева природа; квітки, птаці то-що. У селянських хатах,

напр., дуже часто малюють на стінах так звану „огіркову траву“,—на вразок п'ятикутної арки.

Розовтук укр. національного будів- нитва вазнав, як відомо, багато пере- решко. Найдовша перерва обіймає до 100 років, в середині 18 до середи- ни 19 століття, коли Г. П. Галаган перший заходився коло відродження рідної архітектури. Архітектор-жа- демик Червинський, який збудував хату Галаганові, дуже старанно вчив старі пам'ятники та перетворював всякі джерела, напр. описи старовинних укр. будівель у Мех. Червиншенкові (Куліша). Р. 1856 цей д-м був скін- чений, і виштов до єсть стильний. Пі- для Галагана постане знов перерва аж до р. 1907, коли був скінчений аем- ський д-м у Полтаві, збудований ар- хітектором В. Г. Кричевським. Опі- сом цього дому, а також власного проєкту, референт і закінчив свій ре- ферат, після якого були дискусії.

На рефераті за допомогою чарів- ного ліхтаря, було показано до 40 вразків старовинних храмів украї- ньських, індуських та катаяських, вся- ких арх. форм, орнаментів і т. инш.

А. М.

Галичина.

(Од власного корреспондента).

На Львівському польсько-українському університеті є тепер 12 українських кафедр, з того на філософичній факультеті 5, на теологічній 4 і на правничій 3. Найповнішою кафедрою є кафедра на філософичній факультеті по історії Галичини, яку займає проф. С. Томашівський. Перший виклад його відбувся дня 2 мая 1912 року.

Проти українського університету. Польська преса підняла цілу кампанію проти заснування українського університету. Особливо бунтуються поляки проти того, щоб український університет повстав у Львові. Рада міста Львова, зложена виключно з поляків і полякувчих жидів, послухала покликів преси і прийняла на засіданні 1 мая резолюцію з протестом проти заснування українського університету у Львові. Польська академічна молодь в справі українського університету прийняла на своїх зборах резолюцію, в котрій зазначається, що заснування університету загрожувало б польськості Львова і цілої Східної Галичини і треба цю небезпеку спонукати серед польської суспільності. Видно, що справа українського університету уходить в стадію скорого зреалізування, коли поляки зняли такий крик про неї.

Перше мая у Львові пройшло спокійно. В сьгодній демонстрації соц.-дем. організації всіх трьох народностей (поляків, українців, жидів) взяло участь до 10.000 робітників. Демонстраційний похід через місто був поділений по національностях. Найбільше йшло робітників за прапорами і табличками жидівської партії соц.-дем. Досить багато йшло робітників за українським прапором і табличками. Польська партія соц.-дем. в великій часті складається з асимілюваних жидів і українців і ту досить чималу масу робітничу, яка йшла за польським прапором в суті речі не можна зв'язати з польською масою. Вечером 1 мая українське соц.-дем. товариство „Воля“ дало в залі „gwiazda“ виставу Вяницького „Баару“. Публіка було досить. Аматори грали краще, як перший раз.

Перше мая у Відні визначилось цього року численними робітничими зібраннями (59) і сьгоднім маніфестаційним походом. Було одно зібрання українських робітників.

В наших товариствах.

Українська громада в Ризі.

За останні часи українська „Громада“ і взагалі українство в Ризі втратило декілька осіб дуже потрібних для української справи в Надбалтійщині. Першою з цих осіб є щиро прихильний до української справи б. редактор газети „Прибалтійський Край“ М. В. Могучий, який ще перед Паскою лишив редакторство і поїхав до Петербургу. А. С. Маршинський та П. М. Полтарев теж у недавню часі мають втекти з Ризи. Це тим тяжче для „Громади“, що таких людей широко-свідомих, а твердих і неохотних переконаватися, що до українства, як раз і почуватися у Ризи велика недостатка. Дд. Маршинський і Полтарев—обидва належать до головних фундаторів „Громади“ і принесли їй багато користі, працюючи в ній першим як голова, другим як писарь. Д. Маршинський—товариш проф. М. Грушевського, та В. Самійленка. З ними він уклав втиску, товаришував ще студентом, працював на користь українства і т. ин. Він мав великий вплив, на мало-

свідомих рижських українців. Взагалі вони обидва були надзвичайно користні для „Громади“, і замінили їх у Ризи поки-що нікому... А як раз у цей час „Громаді“ особливо потрібні такі люди, бо вона ще не зовсім вбила у колодочки... Діяльність її тільки почала приймати більш менш ширший розмір, коли надвечорі почали потрібні щирі працьовники, щоб підтримувати, одухотворити її... Через все це й утрати ці для неї дуже прикрі і певно, не так швидко вона оправиться від їх. Як що до цього часу майже уся робота лежала на 3—4 особах, то тепер вона лежить на плечі 1—2 осіб... 30-го березня, п. р., відбулись річні загальні збори членів „Громади“. За голову зборів було обрано Ю. А. Галабуцького, а за писаря П. М. Полтарева. Були вислухані справоздання „Ради старшин“ та ревізійної комісії. З цих справоздань виявилось, що найбільше клопоту „Раді старшин“ надавало підшукування помешкання, яке „Громада“ мінала тричі до цього часу. Далі заходами „Ради старшин“ було одновитовано 50-літній ювілей смерті Т. Гр. Шевченка і улаштовано скілька українських вечорів. Святокування Шевченківського ювілею виявилось у спорядженні паханьки у обсьорі по поезії і Шевченківського вечора, для якого був з'організований хор, виписані ноты, улаштовувались регулярні репетиції і т. ин. Вечорів за перший рік свого існування усього разом „Громада“ спромоглась улаштувати 14—три так звані великі і одинадцять т. зв. „чергових“ українських вечорів, на яких перебувало люду біля 1500 душ. У програмі цих вечорів та вечір виступав, правда зрідка, власний хор „Громади“, а також солісти, декламатори, виставлялись українські поеми і т. ин. Виконавцями були переважно члени „Громади“.

На цих же вечірках було прочитано 5 рефератів: два Ю. А. Галабуцького (один на тему „Могучий поетів Шевченка“, а другий „Шевченко—народний поет“), два Ів. Ів. Васильченка (один про Бор. Грінчинку, а другий на тему „Шевченко та народна освіта на Україні“ і один П. М. Полтарева (про Марк. Шапкевича з приводу 100-х роковин його народження). „Рада Старшин“ відгукнулася телеграмою також на Шапкевичів свято у Галичині і відзначила й цього року роковини смерті Шевченка, урядивши панхиду та Шевченківську вечірку. Крім того „Рада Старшин“ положила першу підвалину для заснування бібліотеки при „Громаді“, придбавши кільканадесят томів творів укр. письменників і передплативши головні українські часописи. Нарешті був надрукований і статут „Громади“ українською мовою. Цю справу усього „Р. Старш.“ ще брала участь у святкуванні 25-літ. педагогічно-громад. діяльності свого члена і одного з фундаторів „Громади“ Юр. Андр. Галабуцького, якому було піднесено твори найкращих сучасних українських письменників. Взагалі ж діяльність „Надбалтійської“ Української Громади за перший рік її існування, головним чином носила організаційний характер. Впродовж минулого року до членів її вступило 62 душі, але деякі вийшли через всякі причини.

Наприкінці зборів було висловлено подяку голові, писареві та скарбничому Громади за їх працю і зроблено вибори.

З сьгодніх старшин вибуло 5 душ, чотири по жеребку (згідно з § 20 статуту).

* Членами її можуть бути особи, які перебувають не тільки у Ризи, але і взагалі у Надбалтійщині, згідно з § 1-м статуту „Громади“ Ів. Г.

туту): дд. Галабуцький, Полтарев, Корженевський, Фороск та один д. Маршинський (голова) по своїй заяві (через видав в Ризи у недомову час). Не балотировався також д. Полтарев теж через видав в Ризи у недомову час. Таким чином після зроблених на цих зборах виборів „Рада Старшин“ на майбутній рік складається з таких осіб: голова Ю. К. Думанський, писарь Ів. Ів. Васильченко, скарбничий В. Г. Косолап, М. В. Абелевський (явново вибраний), М. О. Вабенко, О. Т. Вацман, Ю. А. Галабуцький (перевір.), Гр. К. Голошкевич (явново вибр.), Р. Хв. Корженевський (перевір.), Гр. К. Сазонів, М. А. Самійленко (явново вибр.) та Ол. Ол. Семинін (явново вибр.)—члени „Ради Старшин“.

У кандидатах до їх виборів: В. Г. Грушевий, Ів. З. Купшверенко, Г. Ол. Лозовий, О. В. Крат, В. П. Ставицька, П. Г. Мінаков, Ревизорами обрані: М. Ів. Завальний, В. Ол. Вабенко, В. Г. Гегелло, В. В. Рустейко та М. Ів. Вілецький.

Недостача людей, вихованих у твердих українських традиціях, виявилась і тут: у склад адміністрації „Громади“ увійшло скілька осіб, які не тільки написати, мовити двох-трьох слів по-українському не можуть... Єдина надія на те, що вони, може, будуть настільки чужими, що ставились так близько до українства, подбають і про вивчення української мови... У цьому напрямі уже крихтає й роблена: на одному з засідань нової „Ради Старш.“ ухвалено, між иншим (правда, морально), проповісти, щоб найкращі всі старшини передлачували українські часописи. Сміємо сподіватись, що цим дією не обмежаться, а може такі посується й далі...

Після скінчення загальних зборів членів „Громади“ відбулась XI-та чергова українська вечірка. Ще зовсім молодий д. Ол. Маршинський чудово грав на скрипці, викликаючи радісні оплески, а д. Тунце та Сазонів співали українських пісень. Як і завжди, д-ка Ел. Самійленко гарно продекламувала „Хвилю“ Олесея, а д. В. Пашук „Ельдорадо“ В. Самійленка. Публіка, як для чергової вечірки, було багато.

Ів. Галечино.

Рига, IV, 1912 р.

Дрібнички.

Коли в хвилини душевного спокою, я роблю в своїй пам'яті перегляд праць наших законодавчих інститутів мені, не вважаю потрібним критикувати, мені приходять у голову чудернацькі думки.

Ві тільки прослідіть тую тернисту путь, що мусить пройти проект, поки він стане законом.

Деяк в канцелярії якогось „в'додатка“ збираються люди і пишуть проект. Вони хотять добра і поступу отчизні (принаймні вони так говорять) і тому пишуть проект поступовіший ніж той, що написав би патріотично настроєний октябрист. Поступовість їм розуміється в межах дозволених начальством. Але не в цім річ! Проект попадає в Думу, його обмірковують, вносять поправки, і нарешті після трьох читань—приймають і передають у Державну Раду.

Тут він терпить візантійські муки: Мняють редакцію, коли не можна перемінити суті статті; обговорюють теж кожну статтю.

Одну мають за „непріємлемою“, другу—за „несовременною“, третю вважають „слабкою радикальною“, четверту находять „трудно приложимою на практиці“, п'яту—ще чимсь не задовольнає і т. д. і т. д. в таких дусі.

манерою читання, і мімікою і рухами вона дала живий і надзвичайно художній тін сентиментальної барни—30-х років... Коли скінчилися читання,—почулись легкі агітанія в диванній... Поважний пан, що сидів за роєм, під впливом трагічного оповідання ваяв сумний аккорд... один другий... і полилася агука старого вальса, старого і найвогю, і чудого і надзвичайно мелодичного. Як то були хороші згуки! і ясні, як кришталі і тихі як джорчання лісового струмочка... Де ті душі, що втішались цими згуками, де ті ніжки що цесремонно і тевадно присідали під аккомпанімент його?!

І скільки нить тепер в живих

Тогда всемоу, молодому...

І грав д. Лісенко надзвичайно характерно; це була не оуцана гра, під його руками і роньл наче переродився і загучали стародавніми згуками клавиркорди. Після вальса д. Лісенко виконав ще полонез, пішний, поважний, під який виступали колось так урочисто танцюристи пари. Д-ка Іртеньева (артистка російської драми, добре вдома в Києві, Харкові і др. місцях) дуже гарно продекламувала вірш Жуковського „Сельськоккладбище“. Чудовий голос артистки і її спільний вигляд доповнили художню виконання. Вона не читала, вона втіляла образ задуманої панночки і влила у поезію Жуковського життя його епохи. Надзвичайно спільна була і д. Рузька. Голяка, личко, вся постать—сервська лялька з сгародавного годинника. Голос у д. Рузької не великий, але надзвичайно граційний і легкий, її французькі романси—чудові пасторалі і виконувала вона їх—артистично.

За лаштунками почувалися дівочки... Панночки поєскакували до ві-

кон з радісними криками: „дядюшка, дядюшка Николай Карпович!“ І в гостину вийшов дялюшка „бравий рубака“ з сусідськими панчирами—женихами. Почався справжній концерт. Дуже гарно підібрали романси і прекрасне характерне виконання перенесли глядачів цілком у давню мизулу. Дуже сподобалось публіці романси „Коварний друг“, но сердцумилый“, „Огойдите не глядите так, умилно на мене“, та „Вечерній зюв“ (Д-ка Лоинська). Номера д-ки Петляк викликали бурю оплесків. Чудовий голос нашої шановної гостки агучав в цей вечір як і завжди так легко, так чисто, виконанні її було так бездоганне, що публіка приуєнула її сивати тричі... До художнього вокального виконання д. Петляк додала ще й артистичну гру. Вона так присідала, так гарно і спільно кокетувала, вона жила на сцені і дала просту художній образ тогочасної селянської панночки. Але дійний фурор обохнув всю залу коли д. Садовський засівав „Тройку“ під аккомпанімент гітари. Писати про це виконання неможливо,—його треба бачити, бо тут виконує все все—голос, слово, погляд, кожний рух, кожний мускул фізіономії. Після тройки д. Садовський виконав ще стародавній куплетик. „Въ 20 лѣтъ въ оченъ строго“. Чудові куплетик, які колось так тішили пань і панночок. І яке це було художнє виконання! Дивлячись на таке виконання завжди спинається над думкою: в чім власне лежить ця тайна претворення людини в иший образ. Ви бачили справді стародавнього воюку Олександрівських часів, Ухмилка—це була не нашого часу ухмилка, а ухмилка стародавня—елегантна і трохи штучна; рух—це рух не наших часів,—рух—граційний,

і виходять нарешті закон з Державної Думи в такому вигляді, що навряд чи творці проекту змогли б пізнати його, коли б їм показати.

Зовсім так, як і тим нещасним автором, що виставляє „Криве Зеркало“.

Коли авторіві показали його твір після великих дензур: і загально-державної, і директорської, і режисорської і інших—він не впізнав його а початку.

Але лиш по черненькій плямочці на шії вивенився в словах тих, що вивели колишню красуню, а тепер блаяа, впевнився, що це таки а його твору зробили таке створіння.

— Так не мій твір? І раптом посівив.

Правда твір цього поета був квіт есенційно краси, чого не можна мовити про законопроекти, що вносяться в нашу палату.

То не штука в гарній речі зробити повтору.

Але з неграбної речі зробити повтору, згодиться,—для цього треба мати все ж таки якийсь хист, хоча б і хист на виворіт.

Прикладіть? Факті?

Урівнення жетчин в правах наслідкування з мужчинами, ивородческа школа, одпоченок служжачих в торговельних і промислових інституціях недоторканність особи...

Згадайте лишень в якій формі законопроекти на ці теми входили в Думу і якими вони виходили з Державної Ради.

Було: урівнення, стало—обмеження. Було: ивородческа школа—не стало ивородческа школи. Було: одпоченок, сльив щез одпочинок. Говорилось: недоторканність, а вийшло?

Ех! Краще й не згадувать. І ось, коли здається мені, що душа моя спокійна, наче б то щось вертять в моім мозку і хочеться дати творчим законопроектів пораду:

Слушайте! Навіщо марнуєте ви стількі сил та паперу. Тепер воюди простота: в науці—простота, в природі, в штудії, в коханні. Ваяєть же в законопроекти простоту. Паміть просто так:

Законопроект про слово. Стаття І і остання: Нічого, нікому, ніде, ніяк не дозволяється говорити.

Або: Про особу. Ст. І і остання. Торкай кого хочеш і скількі хочеш.

І зазначаю вас, читачу, що коли б ці законопроекти перетерпіли б якісь зміни, то всеж на ліпшу сторону, ніж тепер.

Ось спробуйте! Не спробуйте, бо така я правду кажу. Зірна.

За кордоном.

Про окупацію о. Крита.

Між російським міністерством закордонних справ і урядами Англії і Франції йдуть тепер переговори в справі поалагодження критської справи і замірнення критя. Єсть чутки, що зважаючи на упертість критян і послілку революційною критською радою депутатів в афінський парламент, на перекір заборони великих держав, і неповнання суверенних прав султана, держава пошлють незабаром великі отряди для тимчасової окупації острова. Четверта держава-покровительниця о. Криту, зважаючи на війну з Турцією, не буде втручатись тепер в критські справи.

Вибори президента в Північній Америці. Наслідки виборів в чикагський конвент республіканської партії по шатові Масачузетс свідчить про тажке станови-

ше Тафта. Дисципліна республіканців в штаті Масачузетс зявше вважалась як зразкову, і сучасний розбрат свідчить про кризіс в партії.

Прихильники Рузвельта заперяють, що коли Тафт має незначну більшість, незважаючи на те, що агітація за його втедність усікими способами, то це свідчить, що авторітет його підупав зовсім, і наліл на те, що Тафт буде президентом республіки, майже немає. План Рузвельта, який не добивається для себе президентського кресла, такий, щоб не пустили на цю посаду Тафта і підготувати місце третьому кандидатуві, Вудро Вільсонові, або Кларкові (обидва демократи). Виборча кампанія ведеться з великим запалом. Тафт закинув найважніші справи і їздить по всій країні з передвибірчими промовами.

Трупи з „Титаніка“.

Параход „Макей-Бенет“ прибув з вилоненими з води трупами з „Титаніка“ в Галіфакс (Америка). Вилонено з води 329 трупаів, з яких 190 пізнали родичі. Матроси з цього парахода оповідають про те сумне вражіння, яке зробила на них важка місія—вилонувать трупи. Майже на всіх трупах були спасательні пояси, але льодова вода заморозила усіх і трупи плавали стоячи, що робило вражіння ніби, вони всі живі. Попадались трупи окремими гуртками, які пливли, ахопившись за що небудь. Капітан Сміт перед затопленням „Титаніка“ наказав кидати в море все, що може плавати на воді і дати хоч яку-небудь надію на рятунок. Хвилі пригнали до парахода „Макей-Бенета“ 50 мерців, які держались за перекинаний човен. Багато людей пішло з „Титаніком“ на дно моря.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. В маріаському лікарню привезено курьостку, яка отруїлась на звозяку нашатириим спиртом. При їй, як повідомляють петербурзькі гаєсти, знавдемо листа, адресованого поліції, в якому вона пише: „революційна організація, членом якої я була, доручила мені вчинити терористичний акт проти Касєо. Я ршила отруїтись“. В лікарню викликаєо було начальника охрального одділу Коттеа. Хвору перевезено в „Кресті“. Після цього потрушено й арештовано багатьох учнів вищих шкіл.

„Пет. Листовж“ повідомляє, що адміралові Вірену доручено негайно зробити ревізійні складів угля в Кронштадті.

Сголичні батьківські комітети клопотались перед Касєо, щоб цього року не було по школах переводних екзаменів. Касєо одмовив „по принципальнимь соображеніям“.

На болгарському крейсєрі „Надежда“ в супроводі двох мисновок поїхала в Лівадію болгарська надзвичайна місія.

На заводі Кєніга всим забастовщикам оповіщено ромот. Уповномочений робітників телеграфував Кєнігу в Берлі, прохаючи прийти для переговорів. Забастовка економична. Робітники виложали свої домаганія в 12 пунктах.

„Нов. Вр.“ телеграфують з Иркутська: губернатор признач ромот робітників на леських копальнях. По ініціативі Тульчинського од місцевого судді Хитяна одбрано слідство і доручено зробити його другому судді. Нові робітники наймаються неохоче.

Депутат Полетаєв одержав телеграму з Войайбл! Шо-дня трусять сиду людей. Арештовано виборного од Олександрівського шахт Попова,

З новітніх будівель в українському стилі показав реферат тільки дім долгавського губерньського земства та свій проект народнього дому, а не згадав про церкву, поставлену єписк. Парфенєм, в галяцькому повіті, про харьківські будівки роботи архітекторів Сердюка, Тимошенка, про проекти, що були на кивськй художній української виставці, подавалися на конкурс в Харькові, Полтаві, Києві.

Доклад д. М. Шумицького викликав багато уваг. З опонентів найцінніші уваги зробили д. О. Левицький та д. Щербаківський.

Наше громадянство, очевидно, дуже заінтересоване рідним стилем і можна тільки втати ті випадки, коли лекторі їдуть на аустрії цьому заінтересованню. Але виступати перед аудиторією треба з солідною підготовкою по тому питанню, обговорювати яке береться лектор.

р.

Вечір стародавньої музики і співу.

Бувають в житті чарівні хвилини, коли минуле ожива і встає мов живе перед очима. Такою хвилиною був вечір уряджений українським клубом 22-го квітня в залі дворянського вібрания. Це не був концерт, не був це і спектакль... Це була сторічка мизанулого, яка ожива раптом перед глядачами; старі діди походилили з почорнілих волочених рам, тоненькі панночки в стародавніх куафорах з довгими локонами мов прокинувшись з довгого сну і поєсдали за п'яльці провідити далі перерване на якусь хвилину життя. Кавка про сляшу царівню виявилась в дійсности... Завіса розвинулася і глядачі побачили кутю-

точок колишнього дворянського гнізда, куточок якого вже тепер немає й одшукати „Диванний“ в старому панському будинкові... На аван сцени старинний етіл, круг нього фетейлі і стількі цілком стільні Олександрівської епохи. На столі воскові свічки у стародавніх орбінах словічників... Рояль палісандрового дерева... В глибині сцени дивав, біля вікна „ц'яльці“. На підлозі домашні клімня і „дорожки“. Родина збиралась... Час вечірнього спочинку... Поважна пан в шовковій шапі і „накольці“ в фіалковими бидлами читає оповідання Марлинського—„Знояний страсти“, „Чугунная дльб жизни“, „Хладный гробь будущего“, „Отступийні пепель огненной лави любви“... Ах, як ті вирази—поривають душу! Дивці слухають з тріпотінням серця. Заслухався і поважний пан, що сидить біля рояля, слухав смочучи чубука і підстаркуватий панок, що сидить на дивані в глибині сцени і грає в шатки з учителем музики. За п'яльцями біля вікна замислились дві прехороші панночки. Покинуто гаптування, ще голку держить тоненька ручка, але... в розчинеє вікно віє весняний вітер, а думки далеко...

Кого-то нить, кого-то жаль,

Къ кому-то сердце мчится вдаль...

Живий малюнок. І дуже шкода, що не було на той час фотографа ефотографувати цю чудову мизансцену.

Настрий одразу передася зі сцени всій залі і зявлась публіка з виконаннями, а виконавці з колишнім життям.

Дуже типічно прочитала д. Старіцька оповідання Марлинського... Втерала слюзи у чулий місця... Зіжхала, припиняла від зворушення душевного читання... взагалі й самою

перемонний, рух часу полонезів. Публіка в захопленнім вітала М. К. Садовського і примушувала його бісидувати всі номери. В другому відділі зложеному в самих укр. номерів дуже сподобався всім присутнім оригінальний квартет бурєаків. „Може ми гости вам наложучали“. (Зубко, Івлев, Мироненко, Рабчинський). Дует „За Немань іду“ і сольні номери д. Івлева і Мироненка. Характерним був і д. Варвинський, грім, убрання і манера поводитись з паночками,—все це утворило типичну фігуру. Умідом і обміркованою продекламував він відомий „Човен“ Гребінки. Д. Садовський з щирим козачьким почуттям виконав старинний романс „Скажи мені правду“. І на грім оплесків мусив його проспівати двічі. Закінчився другий відділ зюв стародавніми куплетами, якими знову старував всю залу „дяденька Николай Карпович“...

Останній номер був вінцем всього вечора. З залі загремів військовий оркестр Полонез Огіньського і всі виконавці сиустилися царями з сцени в залу, пройшли полонезом через всю залу і вернулись крізь фойє за кулієи...

Публіка вітала буйними оплесками виконавців і коли зникли останні пари полонеза, наче якийсь жаль закривав у серце немов пройшли поуз всіх присутніх тілі дідів і зюв вернулись назад в сторуку вічного оодоку.

Вечір лишив найкраще вражіння... і наелектризував всіх присутніх... Чудова гра Д. Садовського, д-ки Старіцької, Іртеньевої, Петляк і взагалі всіх присутніх претворили сцену в момент дійсного життя.

Тінь Минулого.

равеного 4 априля, хоч лікар протестував, бо Попов ще не видужав.

З Катеринослава повідомляють: в Хайженкові сталась сутячка гірничих робітників з поліцією. Одного стражника убито.

"Ръчъ" повідомляє, що на майбутні свята в Болгарії з приводу двадцятиліття царювання Фердинанда в Софію приїдуть королі чорногорський і сербський. Кажуть, що буде обговорюватись питання про спілку славянських держав при участі Росії.

В церковних сферах багато тепер балакає про те, щоб виробити заходи боротьби з дуетами.

В Севастополі увів військовий авіатор капітан Ляхтінов, що піднявся на Фармані а пасажиром Котвичем. Пасажиріві покалічено ногу. Апарат розбився. Авіатор не покалічився.

МИКОЛАЇВ. В Вознесенську агропривівак нової коліи Бахмач—Одеса. Шкоди 75.000 карб.

ЗА КОРДОНОМ.

Італійсько-турецька війна.

ПЕТЕРБУРГ. На острові Родосі у італійців було кілька сутячок з турками. Туркам довелося одступити. Вони втерли 23 душі вбитими і 48 рабованими. 57 турок взято в полон. У італійців 1 убитий і 6 поранених.

В Костантинополі одержано відомості, що турецький гарнізон окопався в місцевості Кандафіліс і здержує італійців.

6 звістки, що Дарданели буде одкрито 28 априля, бо погана погода не дає змоги вилізювати мина.

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. В Лондоні випущено протест проти обнування євреїв за ратувальні думосюства. Під протестом багато підписів.

В Лондоні бастує тепер коло 15.000 кравців.

По вій Франції одбулася муніципальні вибори. Все обійшлося спокійно. Представників од усяких партій вибрано в такому ж відношенню, як і раніш. В Парижі вибрано той самий муніципалітет.

Багач Астор, який загинув на "Титаніку", одирав синів 60 мільйонів долларів, а дочці 15 мільйонів.

Порта веде переговори про позачку 10 мільйонів фунтів на громадські роботи.

Література, наука, умілість і техніка.

— Вийшло ч. 8 часопису "Дніпрові хвилі". Зміст: Українська мова в народній школі і Державна Рада. "Горюла бабуся до самої смерті"... Поесія—К. Скарятині. Трояди—Т. Романченка (кінцеві). Поесія—В. Тарноградського. Ліха вигадка—Д. Жигманд. Людська пам'ять про старовину—Я. Новицького. З українського життя. Слове свято на Галицькій Ужраїні. Новини нашого письменства. Оповідка.

Театр і музика.

— Бенефіс д. В. Верховинця. Дій В. Верховинця при групі М. К. Садовського несе на своїх плечах тяжку, відповідальну, хоч для стороннього ока і не дуже помітну роботу. Він і драматичний артист, і оперний співець, і балетмейстер, і хормейстер... До свого діла віддається дуже старанно, навіть, можна сказати, любовно. І справді, виконання хорових партій в групі М. Садовського стоїть, кажучи вважати, на потрібній висоті, якразво помічається не тільки добра вичука хористів, а й розуміння ними духу п'єси, передавання найтонших відтінків тих ЖЕМ—рів, які хор виконує.

В танцях на сцені Троїцького народного дому ніколи не буває того клоуства, яке часто доводиться бачити по інших українських трупах. Навпаки, д. Верховинець по змові облагожує цю частину українських вистав, вносять в них більше народнього, часто етнографічного елементу. Для цього власне постарався він побувати в українському селі підчас рідвяних та великодних свят, придивитися там до старовинних забавок, гриш і танців селянства, послухати і записати українських пісень. Частину з цієї надзвичайно інтересної своєї праці д. Верховинець показав нашому громадянству підчас свого бенефієу минулої суботи.

Виставлено було цього вечора по одному уривку з п'єси "Дві сем'ї" (перша дія), "Пісні в лідах" (перша дія) і "Галька" (третя дія). Але весь інтерес вистави лежав не в цих уривках давно знааних і багато раз ставлених п'єс, а в додатках до них. Перша дія з драми "Дві сем'ї" закінчилась веснянками, записаними д. Верховинцем в с. Шпиченцях (скавирського повіту). Виконано було: "Зайчика", "Перелітку", "Нелюбів", "Ой, ми поле оремо", "Мак" і "Кривий танець". Чимсь дивно-прекрасним, чистим, прозорим як весняне польове повітря повіяло з цих чудових українських мелодій в артистичним виконанню членового жіночого хору під орудою д. Верховинця.

Талановито написаний шановним М. В. Лисенком м'якенький акомпанімент (з струнних та духових дерев'яних) оркестра, ілюструючи текст веснянок, що збільшував лагідне враження. Особливо ушодобалися нам

"Ой, ми поле оремо" та "Перелітка". В ігри треба було б, на нашу думку, внести більше руху.

Уривок з "Пісень в лідах" закінчився народними танцями "Романом" та "Гопаком". (Записано в с. Кривоному). Окрім того, а комбінаті елементів так званої "Ліси" та "Гречки" (танці Херсонщини) д. Верховинець дав дуже влучну спробу постановки справді художнього народнього балету.

В "Гальці" виконано було уже відомий нашій публіці гудульський "Аркан".

Суботня вистава показала нашому громадянству, скільки на українському селі можна знати ще цікавого для нашої оцінки. Треба тільки пильніше придивитися до життя нашого народу і своїми дослідами ділитися з широкою публікою.

Бенефіціант мав заслужений шумний успіх.

В театрі можна було бачити немамо місцевих жертів мастецтва.

П.

— Український театр. Сьогодні в театрі д. Садовського йде зучаство крапцх сил весела комедія Карпенка-Карого—Паливода XVIII століття.

— Бенефіс п. Г. Елісена. У суботу, 28 априля, в українському театрі одбудеться бенефіс капелмейстера п. Г. Елісена; буде виставлено оперу Сметани—"Продану наречену" і крім того—коцертний відділ по цікавій програмі переважно з чеських композиторів та з творів М. В. Лисенка.

— Закриття сезону. У неділю, 29 априля, група М. К. Садовського кінчає сезон в городському народньому домі "Бондарівною" Карпенка-Карого. Весь літній сезон трупа грає в літньому театрі Купецького саду. Сезон одкриває першого мая оп. "Наталка Полтавка" і "По ревизії".

— Театр "Соловцов". Сьогодні в театрі "Соловцов" починається гастрольна художньої опери під дирекцією артиста імператорських театрів Д. Х. Южина. Першою виставою йде опера "Тоска", беруть участь: С. Дружанин, Д. Южин і Е. Джиралдоні.

Лист до редакції.

Високоповажаний

Пане Редакторе!

Прочу надрукувати в найближчому числі Вашого часопису оце страждання з українського вечора, властивого мною 9-го березня у Петербурзі на користь українського клубу "Громада" з відзначенням 10-го роцного прибутку на пам'ятник Т. Шевченкові.

При цьому вважаю необхідним зазначити про помилку, яку зроблено в дописові про цей вечір в 70 числі Вашого часопису. Вечір був не Шевченківський, а звичайний український вечір, про що було повідомлено служачу в кону респорядничого концерту. Помилка дописувача викликана очевидно афішами про цей вечір, як про присвячений пам'яті Т. Шевченка.

Помилкові були також замітки деяких Петербурзьких часописів, що "вступне слово" не було прочитано через "невалежні обставини". Саме питання про "вступне слово" віддало з прогосомешням вечора не Шевченківським.

Спрязодання.

Прибутки.

Від продажу квитків 2125,85.
Почесні квитки 117,60.
Програми, картки і т. и. 217,80.
2460,75 карб.

Видатки.

За залу для концерту 500,00.
Спізці, посуд, розути 143,03.
Друкування афіш, афіш, і т. х. 118,00.
Реклама 144,00.
Квитки за продаж квитків 22,12.
Декорації та кіоски 32,18.
Рояль 16,70.
Картки артистам 24,00.
Артистам за виступ 149,00.
Два оркестри музик 120,00.
Закупка артист. та хорові 85,03.
Видатки на урання для хору 60,50.
Помешкання для співок 68,50.
Матеріал для продажу в кіосках 89,26.
Роз'їзди по справі улашт. конц. 62,74.
Гербові марки 6,00.
Благодійний збор на квитки 143,50.
Всякі зрібні трати 77,23.
1898,84.

Чистого прибутку 561,91 карб.

З них передано СПВ. "Громада" 90 проц.—505,72 карб., 10 проц. здано п. приставу 2 уч. петерб. часті під квиткацією 22/III 912 р. для віді-олення в фонд збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Києві 56,19 карб.

Відповідальна респорядчиця Лідія Мазуренко.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

ХОРОЛ (на Полтавщині). Самолюбство учениці. Заборона збирати жертви на пам'ятник Шевченкові. Як уже відомо читачам "Ради" з телеграм, в Хоролі трапилось нещастя, котре ахвалювало все громадянство города, особливо молодь. Учениця 7 класу дівочої гімназії Гордицька отруїлась іодом. Подробниці цього такі: Г—а два роки була в шостому класі. Перейшовши в 7-й клас, вона училась "удовлетворительно". 19 априля Г—а завдала урок по математичі, відповіла "удовлетворительно", але коли її спитали попередній урок, вона не знала,

за це її поставлено двійку і при цьому сказаво, що вона не буде допущена до екзамену. Г—а попросилась вийти напиться води, їй дозволено. Вийшовши в класу, вона побігла додому, взяла іоду і пішла в ліс (за 1 1/2 верств), де і випила його. В гімназії, коли Г—а не пришла на урок, вразі догадались, що щось трапилось. Сповістили поліцію, розіслали класних дам, а учитель словесности сів на велосіпед і без картуза поїхав в ліс де і явстав Г—у неприємно. Відтіл її перевезено в лікарню. Надій на видужування мало. Коли це трапилось, то начальниця гімназії наказала ученицям нікому не казати про те, що трапилось.

В лютому цього року ферма д. В. одержавши в Київського Об'єднаного Комітету книжку на збірання жертв на пам'ятник Шевченкові і тоді ж звернувся за дозволом до п. справника П. Справник запитав про це п. губернатора, бо у його не було відповідного дозволу. Цими днями п. справник повідомив д. В., що збирати жертви він не дозволяє і книжку сам одіслав в Комітет, бо Комітет має право збирати жертви тільки на Київщині. Крім того добавив, що, мов, в якій речі ми будемо посилати гроши в Київ, а не в Полтаву, хіба для того, щоб Київ потім хвастився, що він сам поставив поетові пам'ятник... Так д. В. зостався і без дозволу і без книжки.

ПОЛТАВА. Спішице губернське земське зібрання. 16 і 17 квітня відбулось опіше зібрання гласних полтавського губерньського земства, на якому управа зробила такі доклади: про збудування земської саваторії на сполоні про пробування Царя у помешканні управи. По обрхуноків така саваторія на 50 хворих коштуватиме 210 тис. карб. Але більшість гласних поставила проти такої цафрі і зробила постанову, доручити управі виготувати доклад з обрахуном не більше як на 100 тис.

Місце під саваторію затвердили у казенному лісничестві гадяцького повіту. Доклад про видання історії земського життя з приводу 50-х роковин полтавського земства. Видання це має коштувати 40 тис. карб. Після палих дебатів доручено управі детально розробити програму видання з переказом прізвищ тих осіб, яким може бути доручена ця праця. Далі зібрання признало можливим на впацування ювілею "Отечественной войны" простати земські недоїмки бущим саидатам, за якими набра-лось цих недоїмок 10 тис. карб., і роздати школярам брошури про 1812 рік.

Поставлено не брати участі у київській краєвій виставці 1913 р., бо полтавське земство мушть узяти участь в куєтарній виставці 1913 р. і у ювілейній загально-земській 1914 р. Після суперчок більшість гласнів поставлено, що на содержанию полтавської і кременчуцької соматичних лікарень, кошти повинні давати повітові земства. Були іще доклади, про окликання загально-земського з'їзду з приводу пожерно-страхової справи і доклади по другим другогорядної ваги питанням.

Зібрання закінчилося дебатами про субсидрування повітових земств для купівлі автомобілів. Рішено видавати субсиді не більше 3.000 карб.

Листування редакції.

Тут, д. В. Міщевцові. Не цензури.

Справочний одділ.

Ж. Св. і. Св. Св. Серед, 26-го априля. Сх. сон. 4 г. 24 хв. 28 хв. Театр гор. нар. долу "Паливода XVIII століття".

Редактор В. Яковський.

Видавець Е. Чикаленко

Оповідітки.

Коли прорізуються зуби дуже користо виготовувати літей фосфоризованого молочного милоу "АЛПІНА". Продається в апт. і аптекарськ. магазинах.

Лікарі та Лікарні

притулок для породіль акушерки М. І. Дмитрієвої-Личевської Під догляд лік-опік. Пріямом породіль у всяку шорт. Мар. Баженовська 44.

Зуб на лі. Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Проріає 24. Пріям. лікарі-опік. 9 год. р. до 9 г. в. Пломб. 50 к., вирия. зуб. без болу і р. Штучні зуби і р.

КВАТИРІ

Готель "Україна" віддає в найм кімнати по міс. і надобу, недорого. Вульа—Куур. 34

ПРАЦЯ

Рятуйте! Дайте ПРАЦІ ЮНАК—українське шукає якої небуде праці. Згоден на все, що трапиться. Добре письменний. Листовно: Київ, Почтов ящ. 185. М. П.

10 карбованців що-дня. Легкий заробток особам обох політ. Надішліть вашу адресу Торг. Дому: "Вр. Лобка", Лодзь отд. № 13. Корреспондировать к намь просимь на русском языке.

ВСЯКІ

Вийшла в друку нова книжка: Г. Васильківський. ДО ГРУНТУ збірник. Ц. 1 руб. Продається по всіх київських українських книгарнях. 7-246-1

НЕ БУВАЛО!! Тільки за 2 р. 95 коп. Надіслано 14 нижче поіменованих коштовних речей: 1) елгантн. міцний кешенковий чоловічий гдинник "Анкор" (а не ціндр), корної на англійської сталі, накручується олоком, раз на 36 годин, хід злучний на 15 камінцях. 2) ланцюжок елгантн. най он щого фасону, а до жіноч. шийної. 3) брелок кінематограф з пикант. видами, або компас. 4) зашпоровий гаманець для забезпечення годинника од пошування. 5) чудова каблучка американ. золота "Дубль" з шарж. камінцем. 6) театральний бинюк з 4-ма акроматич. шклами, звичай. гоного розміру збажачий на дуже далеке віддалення. 7) охочоник годинника од злодієв. 8) Парижськ. пластограф, що показує достомотно як в натурі послідинків од злодієв. 9-14) 6 дуже цікавих картин до його. Ціна за весь гарнітур тільки 2 р. 95 к., 2 гарн. 5 руб. 50 коп., 4 гарн. 10 руб. 50 коп. Такий же з закриття 3 пакр. 95 к., 2 гарн. 5 руб. 50 коп., 4 гарн. 10 руб. 50 коп., цей гарн. шкати годинником на 1 р. дорожче. Више означен. гарнітур з годинником і речами самої найкращої якості вищого ґатунку 3 р. 95 коп., 2 гарн. 7 р. 40 коп., цей гарн. з жіноч. гоц. 3 р. 70 коп. Перес. до 2 шт. 40 коп., в Сібір 75 коп. Годинники надісл. в київ. до хвилі з порукою на. Адр.: И. Штрумфельдъ, ТОРНАЛЬНА. 11. 8 років накл. платую і без завдату. Олд 132. 2-249-1

Приймається передплата на політичну часопись „НОВА БУЖОВИНА“ Редакція і Адміністрація: Чернівці, ул. Петровича, ч.4. Oesterreich, Tschernovitz. Передплата на рік 15 корон, піврічно 8 корон.

Рідкий Край. Рік видання 7-й. ЧАСОПИС ЛІТЕРАТУРНА І ГРОМАДСЬКА, З МАЛЮНКАМИ. Містять: замітки про громадські справи, звістки з життя на Україні й в інших краях, оповідання, пьєси для театру, вірші, вітності господарські, звістки про українські книжки, про театр і інше мистецтво, оповістки. Мазюнки—в часописі: народні постаті, портрети, краєвиди, будинки, виробы, увори. Ноти—в часописі: композиції на українські слова, народні пісні. „МОЛОДА УКРАЇНА“. Додаток до „Рідного Краю“, єдина українська часопись для дітей, з малюнками. ВИХОДИТЬ І РАЗ НА МІСЯЦЬ. Премія на 1912 рік. річним передплатникам „Рідного Краю“—ЗБРІВНИК УЗОРІВ УКРАЇНСЬКИХ. „Рідн. Край“ без „Молодого України“—3 руб., на рік і 1 р. 50 коп. на пів-року; з „Мод. Укр.“ 4 р. на рік, і 2 р. на пів-року; річна плата за „Рідний Край“ з „Молодого України“—4 рублі.—За границю—річні ціни на 1 рубль дорожше. „МОЛОДА УКРАЇНА“, без „Рідного Краю“—2 рублі на рік, і 1 р. на пів-року. Ціна за оповістки: 20 коп. за стрічку. Окреме число „Рідного Краю“—12 коп. Київ, Благовіщенська ул. ч. 101. Видає обидві часописи О. КОСАЧ (О. Пчілка).

Приймається передплата на Записки Наукового Товариства імени ШЕВЧЕНКА. Наукова часопись, присвячена передусім українській історії, філології й етнографії. Виходить у Львові що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Адр. Львів Галичина, ул. Суханського ч. 21. Lemberg Oesterreich. Ціна на рік 6 карб., окреме число 1 карб. 5-601-1

Дніпрові Хвилі

Виходить у Катеринославі з початку і в середині кожного місяця по такій програмі: 1) Статті про громадські справи; 2) вірші й оповідання; 3) науково-популярні статті про селське господарство, про промисловість, про старі часи на Україні, про пам'ятки нашої старовини і т. инп.; 4) про українське письменство і про освіту на Україні; 5) останні звістки українського життя у нас і в Галичині; 6) новини нашого письменства; 7) дописи; 8) листування редакції. Особливу увагу звертають „Дніпрові Хвилі“ на ознаки українського життя в Катеринославі. Передплата на рік (з пересилкою) 2 руб. 40 коп., на півроку 1 руб. 20 коп., на 3 місяці 60 коп. Кожний номер варіаю 10 коп. Передплатникам, що заплатили в 1911 році більш як 2 руб. 40 к., лишок зараховується на 1912 рік. Пробні номери висплатуюся за дві 7-коп. марки. Гроші треба посилати на адресу: Катеринослав, Проспект, внигарня М. Лозницької для редакції „Дніпрових Хвилі“; абож: Катеринослав, Московська вулиця, 7. К. Е. Котову Редактор-видавець К. КОТОВ.

Приймається передплата на часопись ПЕРЕМІСЬКИЙ ВІСТНИК Орган Перемиської Народньої Організації. Виходить що два тижні і коштує: річно 4 кор., піврічно 2 кор. Адреса: Перемишль, Побереже Фр. Йосифа ч. I. Peremischl Oesterreich.